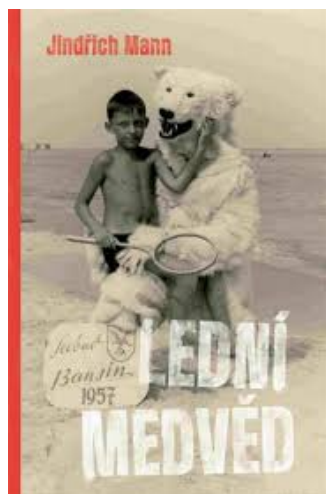

Proč medvěd na pláži nemá drápy?

Není divu, že Jindřich Mann, česko-německý spisovatel políbený scenáristikou a filmografií, dokáže vystavět poutavý příběh zalidněný postavami, které v rámci několika po sobě jdoucích příběhů stíhá vlastní minulost jako neodpojitelný stín. Tím se vytváří skladba doplňující a vysvětlující osudů těchto (anti)hrdinů.

Jindřich Mann: Lední medvěd

Labyrint, Praha

2017

Překlad: Jaroslav Rudiš

Nenásilná kompoziční pospolitost tří novel začíná v Praze životem malého chlapce osudově zamilovaného do dívky z daleko vyššího ročníku. Jeho perspektivou a dětským pohledem na svět jsme uvedeni do spletitých životů jeho matky, oné dívky, jejího promiskuitního nápadníka i nešťastného otce. Ať se zdá být zalíbení chlapce neustále pozorujícího krásnou Olinu sebenevinnější, přináší s sebou úskalí a neúmyslně se stane spouštěčem vlny prolomených skutečností.

Je na místě připomenout, do jaké doby jsou tyto události zasazeny časově a prostorově. Jestliže ukotvení v čase a prostoru jen podmalovává chlapcův pohled na svět, neboť si sám hrozby okolního světa plně nepřipouští, jak je vidno například v jeho tužbách: „přitisknu svá ústa na její. To chci zažít, chvíli před tím, než na nás Američani mrsknou tu strašnou bombu“, životy jeho rodiny a dalších postav v románu pak doslova utváří. V nemilosrdném období rozděleného Berlína (v postupném sledu novel pak i pádu berlínské zdi) se zpřítomňují atomové bomby visící ve vzduchu, hledání pochopení a azylu za hranicemi Československa, případně snaha sklopit zrak a jít se svazujícím socialistickým davem, naslouchání ikonickému profesorovi Zdeňku Nejedlému: „měl v neděli v rozhlase po drátě vlastní pořad. Jmenoval se Živá slova. Něco jako ‚živá voda‘ z pohádky. Nebyla to ovšem voda, nýbrž slova. To byl podstatný rozdíl – žádného nebožtíka by, na rozdíl od děsivě nedostatečné živé vody, jeho živá slova na nohy nepostavila. To také nebyl jejich účel. Účelem bylo podnítit v prozatím ještě živém posluchači přemítání a vyslat jeho úvahy po správných, širokorozchodných kolejích.“

Na bílých plážích Bansinu na německo-demokraticko-republikovém poloostrově, kam se jezdilo na prázdniny, se promenáduje jmenovec Mannovy knihy, lední medvěd. Právě absurdita zrcadlená v přítomnosti ledního medvěda na slunné pláži, kde dovolenkáři stojí nekonečné fronty na limonádu, vyjadřuje bizarnost druhé poloviny dvacátého století. Knize jsou přisuzovány autobiografické rysy opřené o

Životní zkušenost Jindřicha Manna, jenž padesátá léta, tedy své dětství a dospívání, prožil v Praze a následně po roce 1968 v západním Mnichově.

Vraťme se však k příběhu, který se mimo reálné prostory odehrává třeba i v mystické cínové kuličce a dodává knize nádech fantastičnosti. Koneckonců, proč by se příběhy nemohly odehrávat stejně tak dobře ve smyšlené kuličce, jako v mysli malého milovníka nebo dokonce, a zcela samozřejmě, tvořícího spisovatele, který se navíc nebrání kontaktu se čtenářem, aby jej ujistil o svých prozaických úmyslech a postřezích. O autorově spisovatelském potenciálu svědčí i úctyhodná rozpínavost a dalekosáhlost textu patrná v neustálých odbočkách od hlavní linie příběhu – doplňkové informace, vyvstálé reminiscence, snové představy, záznamy a podobně. Jejich poetickým vyvrcholením je pak epilog, čtvrtá část *Ledního medvěda*, v níž známý–neznámý, paměť ztrácející stařec – pán ve fialovém klobouku mizí v mlze. Budeme-li se ptát, proč zrovna ve fialovém klobouku, můžeme se namátkou zeptat i na to, proč medvěd na pláži nemá drápy. Jestliže se vám tyto otázky budou zdát absurdní, můžete cestovat textem a Mannovými slovy zpět a vpřed, jak se vám zlíbí, a třeba se vám podaří nalézt více či méně pro uspokojivou odpověď.

Hravost a vybroušenost jazyka je pro tvorbu Jindřicha Manna příznačná. Důmyslné je kupříkladu využívání stejného jména či příjmení pro více postav, tím lépe, pokud se toto jméno váže k jiné historicky doložené osobnosti. Nejenže to do příběhu vnese zmatek, o kom tedy vlastně čteme, kdo a kdy je vypravěčem příběhu nebo kdo s kým je příbuzný, ale toto zmnožení také navozuje nekonečné asociace hledající oporu v historicitě a všeobecném povědomí o charakteristických rysech dané osobnosti, které by se snadno mohly stát interpretační oporou. Ovšem jen do té doby, než se dočtete, že se jedná pouze a jedině o shodu jmen.

Dokladem stále přítomného prostupování minulosti, přítomnosti a možné budoucnosti, (ne)úmyslného opakování jmen a také autorovy potřeby kontaktu se čtenářem může být klidně jen pár vět. Aby bylo patrné, jak zdárně Jindřich Mann pracuje s významovým potenciálem textu – zde rozvinout (doplňky, vzpomínky), zde shrnout, příkládám závěrem následující citaci: „No a tenhle strejda se ke všemu a navíc jmenoval také Erich. [...] Skrz oba Erichy se ale Alexander s Helgou svého času vlastně sblížili. [...] A jak její pochybnosti mizely, ovšem evidentně někam odkud zase vylezou, tak časem spolu měli dvě děti. Helgu a Alexandra. Ericha si odřekli – a mně tím spadl kámen ze srdce. Myslím, že by mi už neprošel.“